

Oponentský posudek na diplomovou práci:

Stanislav Ulman, Ke slávě Boha i krále. Církevní politika Jana Lucemburského se zaměřením na Horní Lužici a Slezsko, ÚČD FF UK, Praha 2020

Stanislav Ulman si za téma své diplomové práce vybral problematiku vztahu krále Jana Lucemburského k církevním institucím v Horní Lužici a ve Slezsku, jež je zde vhodně reprezentováno tamější nejvýznamnější držbou českého krále: Vratislavským knížectvím, resp. jeho centrem – Vratislaví. Po stručné charakteristice použitých pramenů a literatury (avizované načrtnutí metodologických východisek je ale snad až příliš stručné) autor výstižně shrnul nejvýznamnější sakrální fundace Jana Lucemburského v Čechách i na Moravě a pouze letmo nastínil jeho vztah k papežské kurii.

Další text je přehledně strukturován podle jednotlivých tematických bloků, které se převážně váží k církevní politice Jana Lucemburského v Horní Lužici a ve Vratislavi. První z nich je zacílen na představení církevní organizace v Budyšínsku, ve Zhořelecku a na Žitavsku tak, jak se utvářela v průběhu 13. století. V další části již autor analyzoval listiny, které vydal Jan Lucemburský pro zdejší nejvýznamnější instituce – pro kolegiální kapitolu při kostele sv. Petra v Budyšíně, pro cisterciácké kláštery – St. Marienthal, jehož fundátorkou byla choť Václava I. Kunhuta Štaufská, i St. Marienstern. Konečně shrnul informace známé o listinách, jež Jan Lucemburský nechal vyhotovit pro špitály ve Zhořelci a v Budyšíně. Možná příliš nadsazený je název kapitoly – *Církevní mecenášství Jana Lucemburského v Horní Lužici* – neboť jak ukázala pečlivá analýza dokumentů, většinou Jan v jejich prospěch vydával různé confirmace či stvrzoval převody majetků jiných osob; že by sám výrazně vystupoval jako mecenáš, se prokázat nepodařilo. Autor ostatně na povahu králem vydávaných dokumentů sám posléze poukázal v závěru své práce. Současně mohla být v rámci sledovaného tématu zdůrazněna skutečnost, že žádná listina není dochována pro zhořelecký kostel sv. Petra a Pavla, i když lze předpokládat, že přinejmenším jeho držby a práva Jan Lucemburský confirmoval.

Následující kapitola sleduje fundátorské aktivity současníka Jana Lucemburského, slezského knížete Jindřicha Javorského, jenž do roku 1329 držel Zhořelecko (do své smrti roku 1346 pak Žitavsko s Lubání). Již roku 1320 fundoval konvent magdalenitek v Lubání. Sledovány byly i další dokumenty pro církevní instituce ve Zhořelecku, ale i Žitavsku. V souvislosti s tím se S. Ulman podrobně věnoval i vazbám Jindřicha z Lipé či pánů z Donína ke zdejším církevním institucím.

Následující část práce je věnována církevní politice Jana Lucemburského ve Vratislavském knížectví. V rámci vyváženosti výkladu měla být dle mého názoru zařazena alespoň stručná rekapitulace utváření zdejší církevní organizace, i když v případě některých dále uvedených klášterů je nastínění jejich osudů součástí dalšího textu. Jádrem kapitoly je poměrně dobře známý problematický vztah krále s vratislavským biskupem Nankerem i následující urovnání konfliktu za jeho nástupce Přeclava, blízkého spolupracovníka obou Lucemburků, jenž se za kraj Grodków stal i jejich leníkem. Autor do svého výzkumu zahrnul i další dochované písemnosti - suppliky Jana Lucemburského, v nichž žádal papeže o obsazení konkrétních obročí ve Vratislavi jím doporučenými osobami, či dokumenty, které král vydal ve prospěch různých vratislavských klášterů, špitálů apod. Jeho průzkum přitom jasně poukázal na klíčový význam vratislavského kláštera klarisek – je možné doplnit, že jeho pozice byla dána nejen podporou vratislavských knížat, ale i zdejších měšťanů.

Všechny závěry svého výzkumu S. Ulman přehledně a přitom střízlivě rekapituloval v závěru. Zcela oprávněně poukazuje na skutečnost, že by bylo potřeba podrobit otázku vztahů českých králů k církevním institucím ve vedlejších zemích České koruny ještě soustavnějšímu výzkumu a téma skýtá i řadu nevyčerpaných možností (zmiňuje např. dosud nezpracovanou biografii vratislavského biskupa Přeclava), takže do budoucna se myslím jedná o ideální téma pro doktorskou práci..

Autor vyšel především z důkladné analýzy listin, které první Lucemburk na českém trůně pro hornolužické i vratislavské církevní instituce vydal. Současně je nutné zdůraznit a ocenit, že nevyužil pouze jejich znění zachycené v různých edicích, ale pokud to bylo možné, pracoval i s originálním materiálem. Zároveň se S. Ulman výborně zorientoval v předchozím bádání, vzhledem k povaze tématu zejména v pracích německých i polských historiků, i když bylo možné přihlédnout k některým specializovaným výzkumům domácích badatelů (zejména v případě uvedených významných cisterciáckých klášterů St. Marienthal a St. Marienstern). Ocenit je třeba i celkově vysokou stylistickou úroveň textu i autorovu pečlivost.

Práci plně doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení známkou „výborně“.

V Praze dne 8. června 2020

Doc. PhDr. Mlada Holá, PhD.

Katedra PVH a archivnictví FF UK